

Gyakran feltett kérdések az Európai Unió Bíróságának a C-311/18. sz., *adatvédelmi biztos kontra Facebook Ireland Ltd és Maximilian Schrems* ügyben hozott ítéletéről

Elfogadás időpontja: 2020. július 23.

E dokumentum célja, hogy válaszokat adjon a felügyeleti hatóságokhoz érkezett néhány gyakran feltett kérdésre, és további elemzéssel együtt kerül majd kidolgozásra és kiegészítésre, mivel az Európai Adatvédelmi Testület továbbra is vizsgálja és értékeli az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: Bíróság) ítéletét.

A C-311/18. sz. ügyben hozott ítélet [itt](#), a Bíróság sajtóközleménye pedig [itt](#) található.

1) Mit mondott ki a Bíróság az ítéletében?

- Ítéletében a Bíróság megvizsgálta az általános szerződési feltételekről szóló 2010/87/EU európai bizottsági határozat érvényességét, és azt érvényesnek ítélte. E határozat érvényességét ugyanis nem kérdőjelezi meg önmagában az a tény, hogy az e határozatban foglalt általános adatvédelmi kikötések – mivel szerződéses jellegűek – nem kötik azon harmadik ország hatóságait, amelybe az adatok továbbíthatók.

A Bíróság hozzátette, hogy ez az érvényesség viszont attól függ, hogy a 2010/87/EU határozat tartalmaz-e olyan hatékony mechanizmusokat, amelyek a gyakorlatban lehetővé teszik annak biztosítását, hogy az általános adatvédelmi rendelet által az EU-n belül biztosított védelemmel lényegében azonos védelmi szintet tiszteletben tartásuk, és hogy a személyes adatok ilyen kikötéseken alapuló továbbítását az e kikötések megsértése, illetve tiszteletben tartásuk lehetetlensége esetén felfüggeszessék vagy megtiltsák.

E tekintetben a Bíróság különösen arra mutat rá, hogy a 2010/87/EU határozat arra kötelezi az adatátadót és az adatok továbbításának címzettjét (a továbbiakban: az adatátvevő), hogy előzetesen és a továbbítás körülményeinek figyelembevételével ellenőrizze, hogy az érintett harmadik országban tiszteletben tartják-e ezt a védelmi szintet, és hogy a 2010/87/EU határozat előírja az adatátvevő számára, hogy tájékoztassa az adatátadót arról, hogy esetleg nem képes eleget tenni az általános adatvédelmi kikötéseknek, és szükség esetén az e kikötések által biztosított intézkedéseken felül nyújtott további intézkedéseknek, ez utóbbi pedig köteles felfüggeszteni az adattovábbítást, és/vagy az adatátvevővel fennálló szerződéstől elállni.

- ➔ A Bíróság megvizsgálta az adatvédelmi pajzsról szóló határozat (az EU–USA adatvédelmi pajzs által biztosított védelem megfelelőségéről szóló 2016/1250 határozat) érvényességét is, mivel az előzetes döntéshozatal iránti kérelemhez vezető nemzeti jogvita keretében szóban forgó adattovábbításokra az EU és az Egyesült Államok között került sor.

A Bíróság úgy ítélte meg, hogy az Egyesült Államok belső szabályozásának követelményei, és különösen egyes olyan programok, amelyek lehetővé teszik az Egyesült Államok hatóságai számára az Unióból az Egyesült Államokba továbbított személyes adatokhoz a nemzetbiztonsági célból való hozzáférést, a személyes adatok védelmének olyan korlátozásait eredményezik, amelyek nem úgy lettek szabályozva, hogy megfeleljenek az uniós jogban megkövetelt követelményekkel lényegében azonos követelményeknek¹, és hogy e szabályozás nem biztosít az érintett személyek számára az amerikai hatóságokkal szemben a bíróságok előtt érvényesíthető jogokat.

Azon személyek alapvető jogaiba való ilyen mértékű beavatkozás következtében, akiknek az adatait e harmadik országba továbbítják, a Bíróság érvénytelennek nyilvánította az adatvédelmi pajzs megfelelőségéről szóló határozatot.

2) Hatással van-e a Bíróság ítélete az adatvédelmi pajzson kívüli adattovábbítási eszközökre?

- ➔ A harmadik országok esetében a Bíróság által megállapított küszöbérték általában az általános adatvédelmi rendelet 46. cikke szerinti valamennyi olyan megfelelő garanciára vonatkozik, amelyet az EGT-ből valamely harmadik országba történő adattovábbításhoz használnak. A Bíróság által hivatkozott amerikai jog (azaz a FISA 702. cikke és az EO 12333) az e szabályozás hatálya alá tartozó, az Egyesült Államokba elektronikus úton történő összes adattovábbításra vonatkozik, függetlenül az adattovábbításhoz használt adattovábbítási eszköztől².

3) Van-e olyan türelmi idő, amely alatt továbbra is továbbíthatom az adatokat az Egyesült Államokba anélkül, hogy értékelném az adattovábbítás jogalapját?

- ➔ Nem, a Bíróság érvénytelenítette az adatvédelmi pajzsról szóló határozatot anélkül, hogy fenntartotta volna annak joghatásait, mivel az Egyesült Államok Bíróság által értékelt szabályozása nem biztosítja az EU számára a védelem lényegében azonos szintjét. Ezt az értékelést figyelembe kell venni az Egyesült Államokba irányuló minden adattovábbításnál.

4) Adatokat továbbítottam az adatvédelmi pajzs hatálya alá tartozó egyesült államokbeli adatátvevőnek, mit kell most tennem?

- ➔ Az e jogi kereten alapuló adattovábbítások jogellenesek. Amennyiben továbbra is adatokat kíván az Egyesült Államokba továbbítani, ellenőriznie kell, hogy az alábbi feltételek mellett megteheti-e ezt.

¹A Bíróság hangsúlyozza, hogy egyes olyan megfigyelési programokból, amelyek lehetővé teszik az Egyesült Államok hatóságai számára az Unióból az Egyesült Államokba továbbított személyes adatokhoz a nemzetbiztonsági célból való hozzáférést, semmilyen módon nem következik az Egyesült Államok hatóságaira ruházott hatáskörök korlátozásának létezése, sem pedig az esetlegesen érintett, nem amerikai személyek számára szóló garanciák fennállása.

² A FISA 702. cikke valamennyi „elektronikus hírközlési szolgáltatóra” vonatkozik (lásd az 50 USC 1881. §-a b) pontjának 4. alpontjában szereplő fogalm meghatározást), míg az EO 12 333 elektronikus megfigyelést szervez, amely a következőképpen határozható meg: „nem nyilvános kommunikáció elektronikus úton történő megszerzése az elektronikus kommunikációban részt vevő személy beleegyezése nélkül, vagy nem elektronikus kommunikáció esetén a kommunikáció helyén látható módon jelen lévő személy beleegyezése nélkül, kivéve a rádióirány-mérő berendezés kizárólag a jeladó helyének meghatározása érdekében történő használata” (a 3.4. pont b) alpontja).

5) Az egyesült államokbeli adatátvevővel szemben általános szerződés feltételeket alkalmazok, mit kell tennem?

- A Bíróság megállapította, hogy az Egyesült Államok szabályozása (azaz a FISA 702. cikke és az EO 12333) nem biztosítja a védelem lényegében azonos szintjét.

Az Ön értékelésének eredményétől függ, hogy Ön az általános szerződés feltételek alapján – figyelembe véve az adattovábbítás körülményeit és az Ön által hozható további intézkedéseket – továbbíthat-e személyes adatokat. A kiegészítő intézkedéseknek az általános szerződés feltételekkel együtt – az adattovábbítás körülményeinek eseti elemzését követően – biztosítaniuk kell, hogy az Egyesült Államok szabályozása ne sértse az általuk biztosított megfelelő védelmi szintet.

Amennyiben arra a következtetésre jut, hogy – figyelembe véve az adattovábbítás körülményeit és a lehetséges kiegészítő intézkedéseket – a megfelelő garanciák nem biztosítottak, fel kell függesztenie vagy be kell fejeznie a személyes adatok továbbítását. Ha azonban e következtetés ellenére is folytatni kívánja az adattovábbítást, értesítenie kell illetékes felügyeleti hatóságát³.

6) Egyesült államokbeli szervezettel szemben kötelező erejű vállalati szabályokat alkalmazok, mit kell tennem?

- Tekintettel a Bíróság ítéletére, amely érvénytelenítette az adatvédelmi pajzsot az Egyesült Államok szabályozása által azon személyek alapvető jogaiba előidézett beavatkozás mértéke miatt, akiknek az adatait e harmadik országba továbbítják, valamint arra a tényre, hogy az adatvédelmi pajzs célja az volt, hogy garanciákat nyújtson a kötelező erejű vállalati szabályokhoz hasonló egyéb eszközökkel továbbított adatok esetében, a Bíróság értékelése a kötelező erejű vállalati szabályokkal összefüggésben is alkalmazandó, mivel az Egyesült Államok szabályozása is elsőbbséget élvez ezzel az eszközzel szemben.

Az Ön értékelésének eredményétől függ, hogy Ön a kötelező erejű vállalati szabályok alapján – figyelembe véve az adattovábbítás körülményeit és az Ön által hozható további intézkedéseket – továbbíthat-e személyes adatokat. A kiegészítő intézkedéseknek a kötelező erejű vállalati szabályokkal együtt – az adattovábbítás körülményeinek eseti elemzését követően – biztosítaniuk kell, hogy az Egyesült Államok szabályozása ne sértse az általuk biztosított megfelelő védelmi szintet.

Amennyiben arra a következtetésre jut, hogy – figyelembe véve az adattovábbítás körülményeit és a lehetséges kiegészítő intézkedéseket – a megfelelő garanciák nem biztosítottak, fel kell függesztenie vagy be kell fejeznie a személyes adatok továbbítását. Ha azonban e következtetés ellenére is folytatni kívánja az adattovábbítást, értesítenie kell illetékes felügyeleti hatóságát⁴.

³ Lásd különösen a Bíróság ítéletének 145. pontját és a 2010/87/EU bizottsági határozat 4. cikkének g) pontját, valamint a 2001/497/EK bizottsági határozat 5. cikkének a) pontját és a 2004/915/EK bizottsági határozat II. mellékletének c) pontját.

⁴ Lásd különösen a Bíróság ítéletének 145. pontját és a 2010/87/EU bizottsági határozat 4. cikkének g) pontját. Lásd még a WP256 rev.01 6.3. szakaszát (a 29. cikk szerinti adatvédelmi munkacsoport Európai Adatvédelmi Testület által jóváhagyott munkadokumentuma a kötelező erejű vállalati szabályokba belefoglalandó elemek és elvek táblázatáról, http://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=614109), valamint a WP257 rev.01 6.3. szakaszát (a 29. cikk szerinti adatvédelmi munkacsoport Európai Adatvédelmi Testület által jóváhagyott munkadokumentuma a kötelező erejű vállalati szabályokba belefoglalandó elemek és elvek táblázatáról, http://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=614110).

7) Mi a helyzet az általános adatvédelmi rendelet 46. cikke szerinti egyéb adattovábbítási eszközökkel?

- Az Európai Adatvédelmi Testület értékelni fogja az ítéletnek az általános szerződés feltételektől és a kötelező erejű vállalati szabályoktól eltérő adattovábbítási eszközökre gyakorolt következményeit. Az ítélet egyértelművé teszi, hogy az általános adatvédelmi rendelet 46. cikkében szereplő megfelelő garanciák mércéje a „lényegi azonosság”.

Amint azt a Bíróság hangsúlyozta, meg kell állapítani, hogy a 46. cikk az általános adatvédelmi rendelet V. fejezetében található, következésképpen az említett cikket az általános adatvédelmi rendelet 44. cikkére tekintettel kell értelmezni, és az úgy rendelkezik, hogy „*az e fejezet valamennyi rendelkezését alkalmazni kell annak biztosítása érdekében, hogy a természetes személyek számára az ugyanezen rendeletben biztosított védelem szintje ne sérüljön*”.

8) Hivatkozhatok-e az általános adatvédelmi rendelet 49. cikkében foglalt eltérések valamelyikére az Egyesült Államoknak történő adattovábbítás során?

- Az általános adatvédelmi rendelet 49. cikkében előírt eltérések alapján továbbra is lehetséges az adatok EGT-ből az Egyesült Államokba való továbbítása, feltéve, hogy az e cikkben meghatározott feltételek érvényesek. Az Európai Adatvédelmi Testület az e rendelkezésre vonatkozó iránymutatásaira hivatkozik⁵.

Emlékeztetni kell különösen arra, hogy amennyiben az adattovábbítások az érintett hozzájárulásán alapulnak, a hozzájárulásnak:

-) kifejezettnek,
-) adott adattovábbításra vagy továbbítások sorozatára kell vonatkoznia (ami azt jelenti, hogy az adatátadónak gondoskodnia kell arról, hogy az adattovábbítás megkezdése előtt konkrét hozzájárulást szerezzen, még akkor is, ha erre az adatgyűjtést követően kerül sor), és
-) különösen az adattovábbítás lehetséges kockázataira irányuló tájékoztatáson kell alapulnia (azaz az érintettet tájékoztatni kell az abból eredő konkrét kockázatokról is, hogy adatait olyan országba fogják továbbítani, amely nem biztosít megfelelő védelmet, és hogy nem érvényesítenek az adatok védelmét célzó megfelelő garanciákat).

Az érintett és az adatkezelő közötti szerződés teljesítéséhez szükséges adattovábbítások tekintetében emlékeztetni kell arra, hogy személyes adatok csak akkor továbbíthatók, ha az adattovábbítás alkalmoszerű. Eseti alapon kell megállapítani, hogy az adattovábbítást „alkalmi” vagy „nem alkalmi” jellegűként határozzák-e meg. Erre az eltérésre mindenesetre csak akkor lehet hivatkozni, ha az adattovábbítás a szerződés teljesítéséhez objektíve szükséges.

A fontos közérdekből szükséges adattovábbításokkal kapcsolatban (amelyeket az uniós vagy a tagállami⁶ jogban el kell ismerni) az Európai Adatvédelmi Testület emlékeztet arra, hogy ezen eltérés alkalmazhatóságának alapvető követelménye a fontos közérdek megállapítása, nem pedig a szervezet jellege, és hogy bár ez az eltérés nem korlátozódik az „alkalmoszerű” adattovábbításokra, ez nem jelenti azt, hogy a fontos közérdek miatti eltérés alapján történő adattovábbításra nagy mértékben és módszeresen kerülhet sor. Ehelyett tiszteletben kell tartani azt az általános elvet, amely szerint az általános adatvédelmi rendelet 49. cikkében meghatározott eltérések a gyakorlatban nem válhatnak „szabállyá”, hanem azokat konkrét

⁵ Lásd: Az Európai Adatvédelmi Testület 2018. május 25-én elfogadott 2/2018. sz. iránymutatása az (EU) 2016/679 rendelet 49. cikke szerinti eltérésekről, https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_2_2018_derogations_hu.pdf, 3. o.

⁶ A „tagállamokra” történő bármely hivatkozást „EGT-tagállamokra” történő hivatkozásként kell érteni.

helyzetekre kell korlátozni, és minden adatátadónak biztosítani kell, hogy az adattovábbítás megfeleljen a szigorú szükségességi vizsgálatnak.

9) Továbbra is alkalmazhatók-e általános szerződési feltételeket vagy kötelező erejű vállalati szabályokat az Egyesült Államoktól eltérő harmadik országba történő adattovábbításra?

- A Bíróság jelezte, hogy az általános szerződési feltételek főszabályként továbbra is alkalmazhatók harmadik országba irányuló adattovábbításra, azonban a Bíróság által az Egyesült Államokba történő adattovábbításra vonatkozóan meghatározott küszöbérték harmadik országokra is vonatkozik. Ugyanez érvényes a kötelező erejű vállalati szabályokra is.

A Bíróság kiemelte, hogy az adatátadó és az adatátvevő feladata annak értékelése, hogy az érintett harmadik országban tiszteletben tartják-e az uniós jog által megkövetelt védelmi szintet annak megállapítása érdekében, hogy az általános szerződési feltételek vagy a kötelező erejű vállalati szabályok által nyújtott garanciák a gyakorlatban betarthatók-e. Ellenkező esetben Önnek értékelnie kell, hogy tud-e kiegészítő intézkedéseket hozni a védelem EGT-ben biztosított lényegében azonos szintjének biztosítása érdekében, és hogy a harmadik ország joga nem fogja-e megsérteni ezeket a kiegészítő intézkedéseket azok hatékonyságának megakadályozása érdekében.

Felveheti a kapcsolatot az adatátvevőjével, hogy ellenőrizze országának jogszabályait, és együttműködjön azok értékelésében. Amennyiben Ön vagy a harmadik országbeli adatátvevő megállapítja, hogy az általános szerződési feltételek vagy a kötelező erejű vállalati szabályok alapján továbbított adatok nem részesülnek az EGT-n belül biztosított védelemmel lényegében azonos szintű védelemben, haladéktalanul fel kell függesztenie az adattovábbítást. Ha nem, értesítenie kell az illetékes felügyeleti hatóságát⁷.

- Bár – amint azt a Bíróság hangsúlyozta – az adatátadók és adatátvevők elsődleges feladata annak értékelése, hogy a célországnak számító harmadik ország joga lehetővé teszi-e az adatátvevő számára, hogy a személyes adatok e harmadik országba történő továbbítását megelőzően megfeleljen az általános adatvédelmi kikötéseknek vagy a kötelező erejű vállalati szabályoknak, a felügyeleti hatóságok is kulcsszerepet játszanak benne az általános adatvédelmi rendelet végrehajtásával és a harmadik országokba irányuló adattovábbításra vonatkozó további határozatok meghozatalával.

A Bíróság felhívásának megfelelően az eltérő határozatok elkerülése érdekében ezért tovább fognak dolgozni az Európai Adatvédelmi Testületen belül a következetesség biztosítása érdekében, különösen abban az esetben, ha meg kell tiltani a harmadik országokba irányuló adattovábbítást.

10) Milyen kiegészítő intézkedéseket tudok bevezetni, ha az általános szerződési feltételeket vagy a kötelező erejű vállalati szabályokat alkalmazok a harmadik országokba irányuló adattovábbításhoz?

- Azokat a kiegészítő intézkedéseket, amelyeket szükség esetén előírányozhat, eseti alapon, az adattovábbítás valamennyi körülményének figyelembevételével és a harmadik ország jogának értékelését követően kell előírni annak vizsgálata érdekében, hogy az megfelelő szintű védelmet biztosít-e.

⁷ Lásd különösen a Bíróság ítéletének 145. pontját. Az általános szerződési feltételek tekintetében lásd a 2010/87/EU bizottsági határozat 4. cikkének g) pontját, valamint a 2001/497/EK bizottsági határozat 5. cikkének a) pontját és a 2004/915/EK bizottsági határozat II. mellékletének c) pontját. A kötelező erejű vállalati szabályokkal kapcsolatban lásd (az Európai Adatvédelmi Testület által jóváhagyott) WP256 rev.01 6.3. szakaszát és (az Európai Adatvédelmi Testület által jóváhagyott) WP257 rev.01 6.3. szakaszát.

A Bíróság kiemelte, hogy ezen értékelés elvégzése és a szükséges kiegészítő intézkedések meghozatala az adatátadó és az adatátvevő elsődleges feladata.

Az Európai Adatvédelmi Testület jelenleg annak meghatározása érdekében elemzi a Bíróság ítéletét, hogy az általános szerződési feltételek vagy a kötelező erejű vállalati szabályok mellett milyen kiegészítő – jogi, technikai vagy szervezeti – intézkedések biztosíthatók az adatok olyan harmadik országokba történő továbbításához, ahol az általános szerződési feltételek vagy a kötelező erejű vállalati szabályok önmagukban nem nyújtanak megfelelő szintű garanciát.

→ Az Európai Adatvédelmi Testület továbbá vizsgálja, hogy ezek a kiegészítő intézkedések mit foglalhatnak magukban, és további iránymutatást fog adni.

11) Olyan adatfeldolgozót veszek igénybe, amely olyan adatokat kezel, amelyekért adatkezelőként felelős vagyok. Hogyan tudom, hogy ez az adatfeldolgozó továbbít-e adatokat az Egyesült Államokba vagy más harmadik országba?

→ Az adatfeldolgozóval az általános adatvédelmi rendelet 28. cikkének (3) bekezdésével összhangban kötött szerződésnek tartalmaznia kell, hogy az adattovábbítás engedélyezett-e vagy sem (figyelembe kell venni, hogy még a harmadik országból származó adatokhoz való, például igazgatási célú hozzáférés biztosítása is adattovábbításnak minősül).

→ Az adatfeldolgozóknak arra is engedélyt kell adni, hogy további feldolgozókat bízzanak meg azzal, hogy adatokat továbbítsanak harmadik országoknak. Figyeljen oda és legyen óvatos, mivel a számítástechnikai megoldások széles köre személyes adatok harmadik országba történő továbbítását vonhatja maga után (pl. tárolás vagy karbantartás céljából).

12) Mit tehetek az adatfeldolgozóm szolgáltatásainak további igénybevétele érdekében, ha az általános adatvédelmi rendelet 28. cikkének (3) bekezdésével összhangban aláírt szerződés szerint az adatok továbbíthatók az Egyesült Államokba vagy más harmadik országba?

→ Amennyiben az Ön adatai továbbíthatók az Egyesült Államokba, és nem határozhatók meg kiegészítő intézkedések annak biztosítására, hogy az Egyesült Államok joga ne sértse az adattovábbítási eszközök által az EGT-ben biztosítottal lényegében azonos védelmi szintet, és az általános adatvédelmi rendelet 49. cikke szerinti eltérések sem alkalmazandók, az egyetlen megoldás az, ha az Ön szerződésének olyan módosításáról vagy kiegészítő záradékáról folytatnak tárgyalásokat, amely megtiltja az Egyesült Államokba történő adattovábbítást. Nem csak az adatok tárolását, hanem nyilvántartását is az Egyesült Államokon kívül kell folytatni.

→ Amennyiben adatai továbbíthatók egy másik harmadik országba, ellenőriznie kell az adott harmadik ország jogszabályait is annak vizsgálata érdekében, hogy azok megfelelnek-e a Bíróság követelményeinek és a személyes adatok várható védelmi szintjének. Amennyiben nem találunk megfelelő indokot a harmadik országba történő továbbításra, a személyes adatok nem továbbíthatók az EGT területén kívülre, és valamennyi adatkezelési tevékenységet az EGT területén kell végezni.

Az Európai Adatvédelmi Testület nevében

Az elnök

Andrea Jelinek